نگاه

تعامل یک‌طرفه شورا با شهرداری

سیامک سعدی

■ دو سال پیش یکی از مدیران شهرداری درباره عملکرد بلدیه در حوزه رسانه‌ها سوال کرد. گفتم گله زیاد است، کاری کرده‌اید که یک خط انتقاد از شـهرداری در هیچ رسانه‌ای کار نمی‌شود و دود این روابط ناسالم دیر یا زود به چشم‌تان می‌رود. بدون اینکه اصل داستان را رد کند، گفت آنها کاری نکرده‌اند و در شـرایط فعلی مطبوعات و خبرگزاری‌ها خودشـان به این نتیجه رسیده‌اند که در برابر دولت، از شهرداری حمایت کنند یا حداقل نقدش نکنند. راسـت و دروغ این استدلال بماند، اما چند سال اخیر شهردار تهران بارها و بارها از این معادله سود برد، تا آنجا که بسـیاری، اعم از فعالان شهری و رسانه‌ها و افراد مرتبط با این حوزه در معذوریت تقابل دولت و شهرداری و به دلیل انتقاد به سیاست‌های دولت، ناخواسته در جبهه محمدباقر قالیباف قرار گرفتند.

بسـیاری از رسـانه‌ها در جریان مجادله شهرداری و دولت بر سـر بودجه دولت- که گمان می‌رود شهرداری چندان هـم از آن ناراضی نیسـت- از قالیباف حمایت کردند. این مسـاله کم‌کم به همه حوزه‌ها تسـری پیدا کرد و تا آنجا پیش رفت که هر انتقادی که به شهرداری مطرح شد، بی‌درنگ از سوی این مجموعه، بازی سیاسی، برخورد سیاسی و ... نام گرفت.

شـهرداری تهران وجود این هالـه تقدس را چندان واقعـی دید که دیگـر تفاوتی نمی‌کرد چه کسـی چه می‌گوید، هر انتقادی کـه در این چارچوب معیوب قرار می‌گرفت، محکوم می‌شد. پرسش درباره نزدیک به ۶۰۰ میلیارد تومان هزینه اضافه در ساخت تونل توحید، سوال درباره نحوه و چند و چون میلیاردها تومان فروش تراکم در شـهر، انتقاد به اوج مصرف‌گرایـی در مجموعه‌های شهرداری، تعجب از رشد قارچ‌گونه رسانه‌های مرتبط و وابسته شهرداری و همه و همه مطرح شدند، برخوردهای سیاسـی با مجموعه خدوم شهرداری و با همین عنوان هیچ‌وقت پاسخ نگرفتند.

طبیعی است شورای شهر تهران هم از مجموعه این اتفاق‌ها در حوزه شهری بی‌تاثیر نماند. شورایی که زمانی قالیباف را با رای معناداری شهردار پایتخت کرد، اکنون چنـان برای محمدباقر قالیباف محلی از اعراب ندارد که بارها برای پاسخ به سوالاتش از او تمنا می‌کند.

عملکرد دولت در سـال‌های گذشـته باعث شـد، نزدیک‌ترین یاران احمدی‌نژاد در شورای شهر به جبهه قالیباف نزدیک شـوند، نزدیک شـدنی کـه نتیجه آن بی‌پاسخ ماندن دو ماهه یک سوال شورا از شهردار است.

تغییرهـای مکرر موضع‌گیری برخی اعضای شـورا از انتقادهای صریح بـه حمایت‌های بی‌معنا و بالعکس، حمایت‌هـای بی‌دریـغ برخی اعضـا از تمـام طرح‌ها و برنامه‌هـای شـهرداری و اکـراه برخی دیگـر از بیان

نظرات‌شان درباره عملکرد نامطلوب شهرداری، این روزها آنقدر آشـکار است که به راحتی بتوان آن را غیرطبیعی دانست.

در این شـرایط است که پرسش هر از چند گاه یکی از اعضای شورا محکوم به بی‌پاسخ ماندن می‌شود. اکنون ماه‌ها از چندین بار انتقاد رییس کمیسیون عمران شورا به چندین برابر شدن هزینه‌های تونل توحید می‌گذرد. حمزه شکیب، بسیار روشن سوال کرد که ساخت تونل توحید چقدر هزینه برده اسـت؟ یا به عبارتی چرا تونلی که براساس مصوبه شورا، پروژه‌ای با کمتر از ۲۰۰ میلیارد بودجه بود، نزدیک به ۷۰۰ میلیارد تومان افتتاح شـده است؟

کمیسـیون بودجه شورای شـهر انتقادات زیادی به سازمان نوسازی شـهرداری تهران مطرح کرد و بارها از هزینه‌های میلیاردی و بازده‌های چند ده درصدی سوال کرد. آخرین سوال بی‌پاسخ شورای شهر تهران که برای اولین بار شـکل رسمی هم به خود گرفت، درباره فروش میلیاردی تراکم شهر بود. باز هم شکیب سوال کرد و شورا آنقدر برش نداشت که پاسخی دریافت کند. شورا مجبور شد به قول خودش از پتانسیل قانونی‌اش که همان سوال باشد، استفاده کند و حتی زمزمه‌های استیضاح هم مطرح شـد. سوالی که شهرداری بیش از همیشـه در برابر آن موضع گرفت و قالیباف خود بارها به نحوه طرح آن پاسخ داد و احتمال استیضاح شهردار را بازی سیاسی خواند. او گفت سوال از شهردار امری عادی است و این همه هیاهو لازم نیست. اما قالیباف تا الان به این امر عادی پاسخ نداده است و اگر شورا قدری فعالیت می‌کرد، همین امر عادی می‌توانست منجر به استیضاح او شود.

بنابرایـن آنچه این روزهـا با عنوان تعامل شـورا و شهرداری از آن نام برده می‌شود، تنها تعاملی یک‌طرفه از سـوی شورای شهر با شهرداری اسـت. دلیل آن هم همان‌طور که گفته شد، سنگین شدن کفه ترازو به نفع یاران محمد باقر قالیباف در شوراست. آنقدر که اگر سوالی هم به شـکل رسمی مطرح می‌شود، پاسخی نمی‌گیرد. پس این شـورا محکوم به تعامل با شـهرداری است؛ آن هم تعامل نه به معنـای واقعی‌اش با بار معنایی مثبت، بلکه تعامل به معنای چشم‌پوشی و گذشتن از کنار موارد بسیاری که برای شورا قابل پذیرش نیست. شورای شهر تهران هرچند در برخی موارد بر عملکرد شهرداری نظارت دقیق کرده و پاسـخ‌هایی هم گرفته، ولی ماه‌هاست که در تعامل با شهرداری طی طریق می‌کند، اما تعاملی نه به معنای ناظر بلکه به عنوان همراه با شهرداری تهران.

معصومه ابتکار در گفت‌وگو با «شرق»:

منشاء بسیاری از معضلات مماشات با تخلفات است

مهران فرجی

عکس: آیدین رهبر، شرق

معصومه ابتکار منشاء بسیاری از معضلات کلان و اساسی را که امروز کشور با آن درگیر است، مماشاتی می‌داند که به دلیل مسـایل جناحی در دوره شورای شهر سابق با تخلفات شهرداری صورت گرفت. او به مسکوت ماندن گزارش تخلف ۳۲۰ میلیارد تومانی شـهردار سـابق در هیات رییسه شـورا اشـاره می‌کند و آن را دوباره قابل طرح در صحن شورای شهر می‌داند. او در گفت‌وگویش با شـرق به اتفاقات اخیر اشاره دارد و تاکید می‌کند که ما باید برایندها را نگاه کنیم وگرنه در شـعار و حرف که همه می‌گویند ما پاک‌ترینیم. گفت‌وگو با ابتکار در دفتر کارش در شورای شهر، از مدیریت شهری آغاز شد و به مسایل روز کشور رسید؛ چه آنکه ابتکار مسایل شهری و اتفاقات گذشـته و حال را بی‌ارتباط با وضعیت کنونی نمی‌داند. رییس کمیته محیط زیسـت شـورای شـهر می‌گوید: اگر این سـاختارهای نظارتی که مهم‌ترینش مجلـس و رسـانه‌های آزاد و نهادهای مدنـی و احزاب هسـتند، وجود داشته و فعال باشـند، جلوی خیلی از اتفاقات گرفته می‌شود.

■■■

خانم ابتکار به نظر می‌رسد مواضع شما در قبال موضوعات مختلف اخیرا صریح‌تر شده است. علت این صراحت چیست؟

نه. من هر موقع که احساس کردم موضوعی هست که ضرورت دارد یا در بحث‌های محیط زیست تخصصی است یا موضوعاتی بوده که شاید دیگران ورود پیدا نکنند و ضرورت دارد که وارد شوم، حتما در شورا مطرح کردم؛ حالا ممکن اسـت بعضی وقت‌ها در جلسات غیرعلنی مطرح کنیم، بعضی وقت‌ها هم در جلسات علنی.

اما نمی‌توان گفت روندی که الان وجود دارد همان روند مثلا سال پیش یا دو سال قبل است.

به هـر حال یـک مقـدار هم فضـا در یکـی، دو سـال گذشـته برای ما دشـوار بوده، ملاحظاتی بود و ممانعت‌هایی می‌شد و رییس شورا خیلی مایل به طرح برخی مسایل نبود یا از سوی دیگر اعضای شورا واکنش نشان داده می‌شد و پاسخ می‌دادند. شاید یک مقدار آن فضاها کمتر شده و ما راحت‌تر می‌توانیم حرف بزنیم و مسایل را مطرح کنیم.

با این شـرایط چرا این صراحـت در برخی افراد دیگر که شـاید مـردم هم انتظار دارنـد کمتر دیده می‌شود؟

معتقدم در این شرایط با وجود همه محدودیت‌هایی که برای طرح موضوعات وجود دارد، سـکوت دلسوزان، مطلوب نیسـت. انتظار این نیست که دلسوزان شهر و کشور سـکوت کنند و نسبت به مسایلی که می‌بینند و دغدغه‌هایی که دارند، خودسانسوری کنند؛ نگاه‌های جناحی واقعا مطلوب کشور نیست.

به نظر شـما ایـن نـگاه جناحـی در آینده هم می‌تواند ادامه پیدا کند؟

الان در انتخابـات پیـش رو بـرای عـده‌ای حذف اصلاح‌طلبـان مطلوب اسـت چون نگاه و بینشـی که اصلاح‌طلبان داشتند به نفع خیلی از افرادی که می‌توانند در حاشـیه امنی قرار بگیرند و کارشان را پیش ببرند، نیست. اصلاح‌طلبان با صراحت‌شان نشان دادند باز هم حاضر نیسـتند از آرمان‌هایشان که حمایت از کشور و انقلاب‌شـان و مبانی‌ای که دارند اسـت، دست بردارند. این خیلی مهم است که وقتی ما صحبت از طرح آزادانه موضوعات در جایی مثل شـورای شـهر می‌کنیم این را بدانیم که سـکوت و گفته نشدن مشکلات می‌تواند عوارض و مسـایل خیلی زیادی را به دنبال داشته باشد این انتقادات در یک مقاطعی از سر دلسوزی گفته شد اما شنیده نشد.

اخراج دانشجوها و تفکیک جنسیتی، برخی از موضوعاتی بوده که شما در شورای شهر از آنها انتقاد کرده‌اید؛ آیا شورا جای طرح چنین مباحثی است که شاید بتوان گفت ارتباطی به مدیریت شهری ندارد؟

دقیقا هست چون شورا به یک نوعی پارلمان شهری محسوب می‌شـود و جمعی از نمایندگان مردم در آن هستند که در تمام مسایل داخل شهر باید دخالت کنند و مسـایل شورا هم نباید اختصاص به شهرداری داشته باشد، کمااینکه مثلا در مسایل تخصصی محیط زیست تعامل ما با دستگاه‌های دولتی خیلی جدی است. علتش هم این است که شورا را یکی از مولفه‌های مهم مدیریت فرابخشـی و یکپارچه شهری می‌دانیم و فکر می‌کنیم شـورا در همه مسـایل باید دخالت کند، چرا که همه مسـایل به نوعی برمی‌گردند به مدیریت شهری چون مربوط به شهر اسـت؛ حالا می‌خواهد جنبه اجتماعی داشـته باشـد، یا جنبه زیسـت‌محیطی یا هر موضوع دیگری. درست است که کار تخصصی در شورا تقسیم شده اما این دلیل نمی‌شود که نماینده‌ها حیطه‌های کار خودشـان را محدود کنند. ما در همه مسایل نماینده مردم هستیم و مردم نگفته‌اند شما فقط در این موضوع نمایندگـی داریـد بنابراین اگر من به عنـوان یک زن احساس کنم که بخشی از مصوبات ما در ارتباط با برنامه پیشرفت زنان برای شهر تهران محقق نشده، در روز زن یادآوری می‌کنم.

شـما به طرح موضوعات غیرمرتبط با شهرداری در شـورا اشاره می‌کنید، اما الان برخی تذکراتی که اعضای شورای شهر به شهرداری می‌دهند بی‌پاسخ می‌ماند و مثلا موضوع طرح سوال از شهردار در رابطه با فروش تراکم گویا فراموش شـده و این‌طور به نظر می‌رسـد که شورا توان گرفتن پاسخ از شهرداری را ندارد.

نمی‌شـود یک مساله فراموش شود چون یک جای دیگر دوباره مطرح خواهد شـد. الان شـهردار تقاضای متـمـم کرده و ایـن متمم در شـرایطی تصویب می‌شـود که وضعیت مالی شـهرداری شفاف شـود که فروش تراکم به چه شـکل است و درآمدها چطور است؟ این شفاف‌سازی لزوما باید اتفاق بیفتد. ما یک مشکلی هم که داریم این است که وقتی در بودجه بخشـی از درآمدها را غیرنقدی حسـاب کردیـم. طبعـا ایـن اتفاقات می‌افتد و هم مقداری از شهر پیش‌فروش می‌شـود و هم در بحث تراکـم اتفاقاتی می‌افتد که در آینده خودش را نشـان می‌دهد. ما برای همین خیلی روی ابلاغ و اجرای دقیق طرح تفصیلی تاکیـد داریم، یعنی می‌گوییم یک سند بالادست و مادر که طـرح جامع بوده و شهر تهران دارد و بر مبنای آن طرح تفصیلی نوشته شده، باید اجرا شـود. البته ممکن است این طرح دارای اشـکالاتی هم باشد، مثلا ما در بحث افزایش جمعیتی کـه دیده شـد در طـرح جامع، از زاویه مسـایل محیط زیسـت و مشـکلات زیسـت‌محیطی شـهر تهران ایرادات زیادی داریم که می‌گوییم کار اشـتباه است، کار هم داشت کارشناسی می‌شـد اما یک دفعه در جلسه شورای‌عالی شهرسازی همه آن دیدگاه‌های کارشناسی را کنار گذاشتند و یک تصمیم عالی مدیریتی گرفتند که سقف جمعیت تهران را بالا ببرند. از نظر ما این کار اشـتباه بود اما پذیرفتیم، چون به هر حال ما باید یک سندی داشته باشیم برای تهران به عنوان یک میثاق و بر اساس آن حرکت کنیم. اگر این مشخص و قطعی شود یک مقدار آسوده خاطرتر خواهیم بود، هرچند که بعد هم بحث نظارت و کنترل مطرح است که از طرح جامع تخطی نشود. این سازوکار نظارتی هم یک سـازوکار فرابخشـی با حضور دولت و شـورای شهر بود که می‌توانسـت خیلی موثر باشد اما متاسـفانه دولت آن سـازوکار را به هم زد و عملا الان سـازوکار نظارت به خود شهرداری سپرده شده که این کار شورا را برای نظارت مشکل می‌کند.

به نظر شـما موضوعاتی که شهرداری بی‌پاسخ گذاشته و رها کرده در این دوره زیاد نبوده؟

در خیلی زمینه‌ها این اتفاق افتاده که پاسخ نداده‌اند یا پاسخ‌ها قانع‌کننده نبوده اما خیلی جاها هم شهرداری توضیحاتی داده است. ما یک جاهایی جواب گرفتیم و تعامل خیلی خوب بوده از این رو نمی‌توانیم یک طرفه بگوییم هیچ‌گونه تعاملی نبوده‌است. خیلی جاها مصوبات شورا چندان جدی گرفته نشده است. یک بخش آن به خود شـورا هم برمی گردد؛ شـورا در بحث نظارت ساز و کارهای کافی باید داشـته باشـد و من فکر می‌کنم یک مقداری هم به نقایص سـاختاری شـورای شـهر تهران مربوط اسـت. ما این ایرادها را بارها به مهندس چمران منتقل کردیم که سازوکارهایی که یک شورای شهر پویا با این گستردگی مسایل و مختلف باید داشته باشد در خیلی از زمینه‌ها وجود ندارد. ساختار شهرداری مشـکلات ریشه‌ای دارد. شورای سـوم به خیلی از این مشکلات توجه داشته، مانند اصلاح نظام‌های مالی، سیستم حسابداری، انجام دوره‌ای حسابرسـی، تعیین ذی‌حسـاب، ادغـام و انحـلال شـرکت‌ها، ایجـاد سـازوکارهای نظارتی بر تمام ارکان شـهرداری، پیگیـری اجـرای طـرح جامع و تفصیلی و مصوبات شـورای شهر برخی اقداماتی بـوده که به نظرم مفید است. اما یقینا کافی نیست.

بحث ۳۲۰ میلیارد تومان هزینه کرد بدون سند و تخلفی که شده از نظر ما حل نشده است، شاید عده‌ای می‌خواهند موضوع را مسکوت بگذارند. ما باید بر آیندها را نگاه کنیم وگرنه در حرف، همه می‌گویند ما پاک‌ترینیم. اصلاح‌طلبان باید هزینه بدهند چون اصلاح‌طلبند و رک و راست مشکلات را بگویند

در رابطه با مصوبات شـورا برخـی مصوبـات مربـوط بـه مشاغل آلاینده شهر تهران بوده که پنج سال پیش تصویب شده اما اجرا نشده است. مثل مصوبه خروج ۸ هزار واحد صنفی آلاینـده از تهران که تنها هزار واحد خارج شدند؛ دلیل آن چه بود؟

طرح جامع ساماندهی صنوف آلاینده و مزاحم تهران حدود یک سـال و نیم در کمیته محیط زیست شورای شـهر مورد بحث و بررسی قرار گرفت و رویش کار شد. الان هم در کمیسیون عمران نهایی شده و این هفته در صحن شـورا مطرح می‌شود. ما برای ساماندهی صنوف آلاینده یک برنامه می‌خواهیم که هم زمانبندی داشته باشد، هم تکلیف مسوولیت‌ها در آن مشخص شده باشد و هم اهداف، جزیی و تبدیل به راهکار و راهبرد شده باشد.

چرا اصلاح‌طلبان شـورا در قبال شهرداری کمتر انتقاد کرده‌اند.

اصلاح‌طلبانی که با هیچ‌کدام از این دو جناح حامی دولت و حامی شـهرداری، پیوند خاص سیاسی ندارند و می‌خواهند مسـایل و مشـکلات مردم را مستقل و کارشناسی ببینند، تخلفاتی که مربوط به شهرداری بوده را به فراخور آن موضوع و به طور مستقل دیده‌اند و هرجا لازم بوده انتقاد کرده‌اند و نظر داده‌اند.

این نکته هم هسـت که شـهرداری بـه خاطر این سـاختاری که شـورا دارد و فضایی که هم کارشناسی خوبی دارد و از طرفی رقابتی بین جناح‌ها برای فعالیت و تلاش و کار کردن و نظارت بر شهرداری و عملکرد دولت شکل گرفته که هم سبب حرکتی در کار می‌شود و هم باعث می‌شود تخلفات خیلی سریع آشکار شود.

در رابطه با تخلف مالی ۳۲۰ میلیارد تومانی کار به کجا رسیده است؟

بحث ۳۲۰ میلیارد تومان هزینه کرد بدون سـند و تخلفی که صورت گرفته از نظر ما حل نشده است، حالا شـاید عده‌ای می‌خواهند موضوع را به نوعی مسکوت بگذارند. ما در این بحث چه در سـطح ملی چه محلی اگر بخواهیم مماشات کنیم و بگوییم حالا این مساله‌ای نیسـت و می‌شـود اغماض کرد، یقینا ایـن تخلفات گسترده‌تر، جدی‌تر و عمیق‌تر خواهد شد و شک ندارم مماشـاتی که به دلیل مسـایل جناحی در آن دوره در این رابطه صورت گرفت، منشـاء بسـیاری از معضلات کلان و اساسـی است که امروز با آن درگیر هستیم. ما رودربایسی نداریم. در بحث اجرای عدالت نمی‌شود نگاه جناحی و باندی داشت. نمی‌شود یک طیف را ذاتا سالم و درست دانست. این بحث در ساختارهای سیاسی دنیا بحث بسیار مهمی است. یکی از کارکردهای طیف رقیب همین است که اگر تخلف را ببیند به‌جهت اینکه ارتباط و پیوند سیاسی یا اقتصادی نباید داشته باشد، منصفانه آن را بیان می‌کند تا از بروز تخلفات هم پیشگیری شود. این اتفاقی بود که به نظرم در دولت هفتم و هشـتم تا حدودی افتاد، به‌طوری‌که دستگاه‌های نظارتی عمدتا از طیف اصولگرا بودند، در حالی که قوه مجریه در اختیار طیـف اصلاح‌طلب بود. اما برآینـدش این بود که واقعا میزان تخلفات آن دوران کاهش یافت و سلامت اداری در آن زمان به وجود آمد.

شـما دلیل اصلـی اتفاقات مالی اخیـر را در چه می‌دانید؟

ما باید برآیندها را نگاه کنیم وگرنه در شعار و حرف کـه همه می‌گویند ما پاک‌ترین و بهترینیم. خیلی هم دردناک است چراکه قاعدتا باید بتوانیم پیشگیری کنیم که این اتفاقات نیفتد. نمی‌توانیم بگوییم در دولت هفتم و هشتم هیچ تخلفی نبود و هیچ انحرافی از بودجه رخ نداد اما میزانش بسـیار پایین‌تر بود. به همین نسبت هم در شـورای دوم و سوم، مساله تخلفات و طرح آنها در دوره دوم، خیلی فضا بسـته بود، اما الان بازتر است و اصلاح‌طلبان و دیگر اعضای شـورا سوال می‌کنند. در حالی که اینها مسـایلی اسـت که در فرهنگ دینی ما نهفتـه بوده، در تجربه دینی ما بوده و در تجربه جهانی بود که می‌توانستیم درس بگیریم و نگذاریم این اتفاقات بیفتد الان هم این نگرانی هسـت که این مماشاتی که می‌شود در خیلی از زمینه‌ها چه شهری و چه ملی تبعات و آثار ناگوار دارد.

در بحث پیشگیری که اشاره کردید به نظرتان اگر جلوی تخلفات کوچک گرفته می‌شـد، این سه‌هزار میلیارد تومان تکرار نمی‌شد؟

فرقـی ندارد اصلاح‌طلـب یا اصولگـرا، همه باید پایبند باشـند که اگر وعده‌ای را می‌دهند فکر کنند کـه وعده را باید یـک روزی عملی کننـد نه اینکه فقـط از مرحله خطیر انتخابات عبور کنند. در خیلی از نظامات سیاسـی دنیا گروه‌های مستقل یا احزاب یا ان‌جی‌اوها عملکرد نماینده‌ها را براسـاس رای‌های مثبت و منفی و نطق‌هایی که داشتند بررسی می‌کنند و بـرای هرکدام یک کارنامه می‌دهند که این آدم در طول نمایندگی‌اش چه‌کار کرد و چقدر به وعده‌هایش پایبند بود؟ چرا ما چنین سیستمی نداریم؟ چرا رها می‌شـوند و فرد به راحتی وعده‌ای می‌دهد و بعد رها می‌کند. این با ابتدایی‌ترین و بدیهی‌ترین اصول دینی و اعتقادی ما سـازگاری ندارد. مـا دین را این قدر در شـعار و حرف نبینیم و یک مقداری در عمل ببینیم چه کار کردیم. اگر ساختارهای نظارتی که مهم‌ترینش مجلـس، رسـانه‌های آزاد، نهادهای مدنـی و احزاب هستند، فعال باشـند جلوی خیلی از اتفاقات گرفته می‌شـود. ما این را نادیده می‌گیریم و آن وقت انتظار داریم که در نهایت عملکردها با شعارها انطباق داشته باشد، رشد و پیشرفت و تعالی ببینیم و سلامت نفس سیاستمدارها و مسوولان را داشته باشیم.

آیا موضوع ۳۲۰ میلیارد تومان دوباره قابل طرح در صحن شورا هست؟

قطعا هست. آخرین مصوبه‌ای که ما در شورا داشتیم این بود که در مورد این مسـاله توسـط هیات رییسه گزارشی دریافت شود و در شورا ارایه شود که ما هنوز از یک سال و نیم پیش منتظریم.

موضوع در هیات رییسه مسکوت مانده است؟

بله ظاهرا در هیات رییسه متوقف شده است.

در رابطه با تخلفاتی که در برخی رده‌ها می‌شود، در دوره‌ای مماشات می‌شد و دوره‌ای از درون همان جناح برخوردهایی می‌شـود، شـما علت این تغییر شرایط را از کجا می‌دانید؟

خب این پرسـش در ذهن مردم به وجود می‌آید که بالاخره تعریف عدالت چیست؟ عدالت غیر از این است که ما وحدت رویه باید داشته باشیم و تناسب رفتار بین طیف‌ها و گروه‌های مختلف باید وجود داشـته باشـد؟ ما وقتی تخلفی از هر کسـی چه از طیف خودمان چه دیگران بیان می‌کنیم و به قول مقام معظم رهبری کشور وارد این بحث‌های جناحی و قبیله‌ای نباید بشود. اینها درس‌هایی اسـت که از مدیریت شهری شروع کنیم تا مدیریت ملی، باید بگیریم و واقعا ریشه خیلی از مشکلات را بایـد در همان مماشـاتی که در یک مقطعی صورت گرفت و هنوز هم عده‌ای دارند ادامه می‌دهند، دید.

شـورای اول سیاسی بود یا شورای دوم کارشناسـی نیسـت، اما الان شـورای شهر سـوم که می‌گفتند هم سیاسـی نیسـت و هم بعضی اعضای مطرح و کارکشته دارد، باز هم نتوانسـته در قبال موضوعات آن‌گونـه کـه باید عمل کنـد و در مقابل شـهرداری بـه نوعی زورش به شهردار نمی‌رسد و خیلی جاها کوتاه می‌آید. آیا این طور نیست؟ دلیلش چیست؟

شـورای دوم هم سیاسـی بود چون یکدسـت و از یک جناح سیاسـی تشکیل شده بود. ضمن اینکه من فکر نمی‌کنم به این شکل باشد که مثلا شورای شهر کوتاه آمده باشد در مقابل شهرداری. شـورای سوم ویژگی‌اش این اسـت که سیاسی است، خیلی سیاسی هم هست و الان بین جناح دولت و جناح قالیباف اختلاف وجود دارد، اما چون از همه طیف‌های سیاسـی در شـورا حضور دارند و ترکیـب متعادلی از گروه‌های مختلف سیاسـی در شـورای شـهر تهران هستند، آن تنش‌هایی که شاید به دلیل مسایل خیلی داغ سیاسی به وجود آمده بود، یا یکدستی‌ای که از دل آن هیچ برکت خاصی خارج نمی‌شد و خیلی از مسایل هم ممکن بود مخفی بماند، در این شورا وجود ندارد.

در شورای شهر اول هم همین طور بود؟

شـورای شـهر اول سیاسی و کارشناسـی بود ولی اختلافات در آن مشـکل ساز شـد. در شورای دوم که سیاسـی هم بود، پیوستگی اعضای شـورا و مدیریت شهری باعث شد خیلی از مشـکلات را بپوشانند. این یکدسـتی به لحاظ سیاسـی مانع از این می‌شـود که مشکلات و خلاءها و انحرافات از برنامه و بودجه مشخص شـود. در شورای سـوم این حالت نیست و این رقابتی که باید در یک نظـام دموکراتیک به وجود بیاید برای مدیریت شـهر و رقابت و چندگانگی سیاسـی، ثمرات

نگاه خبرنگار

شورای شهر و محیط‌زیست

صدرا محقق

■ محیط‌زیسـت تـا همیـن چند سـال پیش (دست‌کم در ایران) مسـاله‌ای فرعی و تشریفاتی بود، بسیاری هم طرفداران محیط‌زیست را افرادی می‌دانستند که از سر خوشی و بیکاری به مساله‌ای بدون اهمیت می‌پردازند، استدلال‌شان هم این بود که مشکلات انسان‌ها فراتر از آن است که آن را رها کرده و به مشـکلات درخت‌ها و جانوران بپردازیم، اما بـا این همه طرفداران محیط‌زیسـت آنقدر بر دغدغه‌های خود پافشـاری کردند و در هر فرصتی مشکلات زیست‌محیطی را پیش چشم مردم فریاد زدند، از شـواهد آسیب زدن به طبیعت و تاثیرات آن بر زندگی انسـان‌ها گفتند که آهسـته آهسته محیط‌زیست و مسایلش به موضوعی قابل اهمیت ارتقا پیدا کرد. گرم شدن زمین، خشکسالی، از بین رفتن مناطق بکر طبیعی و مسـایلی از این دست هـم به کمک آمـده و فضا را بـرای درک اهمیت مسایل محیط‌زیست فراهم کردند، البته تا اینجای کار هـم هنـوز نزد خیلی‌ها محیط‌زیسـت یعنی کوه‌ها، جنگل‌ها، دریاها و رودخانه‌ها بود، همه این مولفه‌ها هم که دور از محل زندگی انسان‌هاسـت پس محیط‌زیست و مسـایلش چندان به زندگی شهرنشـینی و خانه‌های مردم ارتباط مستقیمی دارد، در ایـن مرحلـه باز هم به همـت طرفداران محیط‌زیست و رسـانه‌هایی که بخش‌هایی ثابت بـه آن اختصـاص دادند و همچنیـن بحران‌های زیست‌محیطی که سلامت و حیات شهروندان را به مخاطره انداخته است، محیط‌زیست آنقدر نزدیک شد که تا وسط آشپزخانه خانه‌های مردم هم آمد، در این میـان آلودگی هوای پایتخـت را می‌توان اصلی‌ترین عامل بالا بردن اهمیت محیط‌زیسـت در میان شـهروندان دانسـت، میزان آلودگی این هوا گاهـی چنان بالا می‌رود کـه تنفس راحت و بی‌دغدغـه را از مردم دریـغ می‌کند، در حقیقت می‌توان این‌گونه گفت، لزوم توجه به محیط‌زیست آنقدر توسط مسـوولان و مردم جدی گرفته نشد که طبیعت خود دست به کار شد و در قالب هوای آلوده سراغ تک‌تک شهروندان رفت و آنها را تهدید کرد، از این پس برای اکثر شهروندان (حتی اگر آن را رعایت نکنند) محیط‌زیسـت به مساله‌ای قابل توجه بدل شده، حالا بسیاری شهروندان می‌دانند، آلودگی شـدید هوای پایتخـت، حجم زباله‌ای که تولید می‌کنند، میزان انرژی‌ای که مصرف می‌کنند و عواملی مانند این، با محیط‌زیست مرتبط است.

در این میان نقش نهادهایی چون شورای شهر به عنوان منتخبان مردم از دو سو اهمیت می‌یابد، اول از ایـن جهت که بـه عنوان متولیـان اصلی مدیریت امور شـهر و انتخاب‌کنندگان شهردار به عنـوان مدیر اجرایی شـهر نقش مهمی در حل یا تشدید مشـکلاتی چون آلودگی دارند، شهروندان حالا می‌داننـد درد و گلایه خود از موضوعی مثل آلودگی را کجا و نزد چه کسـانی بزنند یا حداقل اینکـه توجـه به موضوعـی چون آلودگـی هوا و محیط‌زیست را در انتخاب‌های خود برای رای دادن به کاندیداهای انتخابات شورای شهر را لحاظ کنند.

دوم نیز اینکه شـورای شهر به عنوان منتخبان مردم باید با مدیریت فضای شهر در چارچوب توجه به مسایل زیسـت‌محیطی از یک سـو و آموزش شـهروندان برای ارتقای دانش محیط‌زیستی آنها تلاش کنند. در حقیقت اعضای شـورای شهر باید علاوه بر اینکه در تصمیمات خود مسایل پراهمیت زیست‌محیطی را لحاظ می‌کنند، همزمان با توجه و رعایت، آنها را به شهروندان آموزش داده و از آنها بخواهند.

در بسـیاری از کشـورهای توسعه‌یافته جهان نیز اعضای شوراهای شهر و روستا در حرکت‌های اعتراضی زیست‌محیطی نقش برگزارکننده اصلی برنامـه را دارند، همیشـه هم در مقابـل برنامه‌ها و تصمیمات ضد محیط‌زیسـتی دیگر مسـوولان شوراهای شهر و روستا هستند که مردم و طرفداران محیط‌زیست را به اعتراض و واکنش وامی‌دارند، با این حال به عنوان مثال اعضای شورای شهر تهران چـه در دور اول و دوم و چـه اعضـای کنونی که ششمین سال عضویت خود را می‌گذرانند، در کمتر موردی تصمیمات و واکنش‌های زیست‌محیطی از خود بروز داده‌اند.

حقیقت این اسـت در میان ۱۵ عضو شـورای کنونی بـه جز معصومـه ابتکار که پیـش از این ریاست سـازمان حفاظت از محیط‌زیسـت را در دولت اصلاحات بر عهده داشت، بقیه اعضا و کلیت شورای شهر توجه و اهمیت چندانی برای مسایل مهم زیست‌محیطی شهر قایل نیستند، این در حالی است که کلانشهر تهران و ساکنان چندمیلیونی آن به لحاظ مسایل و مشکلات زیست‌محیطی نیازمند توجهات و برنامه‌های بسـیار زیادی است، آلودگی هوا، سـرانه بالای تولید زباله، کمبود سرانه فضای سبز و مسایلی از این دست از اصلی‌ترین مشکلات زیست‌محیطی این شهر است، با این حال اعضای شورای شهر تهران جز در مواقع بحرانی و حساس کمتر وارد گود شـده و در دفاع از محیط‌زیسـت سـخنی بر زبان رانده‌اند، علاوه بر این شورای شهر به دلیل نزدیکی‌های بسیار به شهردار نیز در موارد معـدودی به اقدامات ضدمحیط‌زیسـتی این نهاد واکنش نشـان داده اسـت، این در حالی است که شـهروندان تهرانی و طرفداران محیط‌زیست بحق انتظار بیشتری از شورای شهر دارند. اما با این حال این انتظار تاکنون برآورده نشده است.